

DE SATIJNEN DAS.

OF UIT DE DIEPTE IN DE HOOGTE.

EEN PAASCHVERHAAL

DOOR

E. GERDES.

MET EENE PLAAT.

GESCHENK

VAN

Gerdes' Maandblad,

TER HERINNERING

aan het Paaschfeest 1863.

GORINCHEM. — J. VAN HOEVE JR. 1863.

DE SATIJNEN DAS.

OF UIT DE DIEPTE IN DE HOOGTE.

Een Paaschverhaal.

MET EENE PLAAT.

I.

„Ja vrouw, die jongen moet de deur uit. Hij wordt al zoo groot, en als hij nog langer in huis blijft, dan leert hij niets. Mij dunkt, ik moet morgen maar eens met de heeren Battiani spreken, die zullen wel een plaatsje voor hem hebben op hun magazijn.”

Deze woorden werden gesproken door eenen man, die op eenen winteravond naast zijne vrouw en de kagehel zat, terwijl hij de pocs op zijnen schoot hield.

„Ik had liever dat Hendrik een goed ambacht leerde,” zeide zijne vrouw, die druk bezig was aan het naaijen. „Een jongen, die een goed ambacht leert, kan altijd zijn brood verdienen, en als de Heer hem zegent, is hij in staat ons later te ondersteunen.” . . . .

„Och, spreek toch niet van een ambacht,” viel haar man haar in de rede, „wat voor een ambacht zou de jongen dan leeren? Smid wil hij niet worden; voor timmeren is hij te zwak; kleermaker, — neen dat nimmer. Het is ook geen tijd voor een ambachtsman; niets valt er meer te verdienen. Daarenboven de jongen heeft goede vorderingen op school gemaakt, en hij schrijft zoo mooi alsof 't gedrukt was. 't Zou jammer zijn, als hij een ambacht moest leeren. Veel beter is het dat hij ergens op een kantoor of in een groot magazijn van manufacturen komt; dan begint hij met boodschapjes te doen, leert zoo zachtjes aan de kantoor-

werkzaamheden, verdient later een paar honderd gulden; wordt eerste boekhouder en komt vervolgens aan het hoofd eener zaak . . . . . Wat zegt gij?"

"Ik vrees dat gij te hoog gaat met Hendrik, lieve man. De Heer wil niet dat wij zulke hooge plannen maken. Ook ben ik zoo bang voor Hendrik als hij op een magazijn komt waar zoo vele goederen zijn . . . . ."

"Maar twijfelt gij dan aan Hendrik's eerlijkheid, vrouw? Onze jongen is zoo eerlijk als goud."

"De verleiding is zoo groot, lieve man. Och, wat een smart zou het voor ons zijn, zoo Hendrik eens . . . . ."

"Kom, kom, spreek zoo niet, vrouw. Onze Hendrik zal ons veel plezier doen, daar ben ik zeker van. Gij tilt alles te zwaar. Hendrik verheugt er zich al over bij de heeren Battiani op het magazijn te komen. Toen ik het hem vertelde, kreeg hij eene kleur van blijdschap, omdat hij dan hoopte een rijke mijnheer te worden. Nu, het is afgesproken; ik ga morgen naar de heeren, en denk wel dat Hendrik er klaar zal komen."

Hiermede eindigde dit gesprek, waaruit mijne lezers wel zullen begrepen hebben dat vader en moeder met elkander beraadslaagden wat zij met Hendrik zouden beginnen. De vader was klerk op een stadskantoor en verdiende juist zooveel als hij noodig had om rond te komen, mits er geene buitengewone uitgaven te maken waren. Hij was, gelijk men wel eens zegt, een door en door goed man, die zijne vrouw en kinderen regt lief had. Maar hij bezat ook zijne gebreken, en een dezer was, dat hij altijd verder wilde springen dan zijn stok lang was. Hij had geen nederig hart, en had een te grooten dunk van zich zelve dan dat hij het veroorloven zou, dat zijn zoon een ambachtsman wierd. Zijne vrouw daarentegen was eene lieve, ootmoedige christin, die spaarzaam huis hield, en van den morgen vroeg tot den avond laat zat te naaijen en te verstellen, opdat hare kinderen er knapjes zouden uitzien. Daarboven voedde zij hare kinderen in de leer en vermaning des Heeren op, iets waar haar man wel een weinig achterlijk in was, wijl hij zeide, daar geen tijd voor te hebben. Er ging geen dag voorbij dat zij niet met de kinderen bad of in den Bijbel las, en hoewel haar man er in het begin wel iets tegen had gehad, was het haar toch gelukt Hendrik op eene Zondagschool te krijgen, waar de knaap uitmuntende vorderingen gemaakt had in de kennis van Gods Woord en ook niet geheel onvatbaar was gebleven voor goede indrukken, die echter spoedig vervlogen. Hendrik telde ruim vijftien jaren; hij was wel niet groot voor zijne jaren, maar hij had ook als klein kind veel geleden. Overigens was hij een flinke jongen, die als hij goed oppaste, zeker zijn brood zou kunnen verdienen.

Behalve Hendrik waren er nog twee jongere kinderen, Mietje en Willem. Mietje was zes jaren, en was een lief, zacht kind, dat hare moeder vele vreugde maakte; als zij niet naar school was, dan zat zij naast moeder op een stoel en breide kousjes voor haar broertje Willem, die nog niet alleen kon loopen en met pop of bal speelde.

Den volgenden morgen ging Hoelens, — zoo heette de vader van Hendrik, — naar de heeren Battiani, en gelijk hij gedacht had, kwam het ook uit. Die heeren konden juist zulk een jongen gebruiken, en zij maakten afspraak dat de knaap het eerste jaar elke week twee kwartjes zou verdienen. Daarvoor moest hij dan boodschappen doen en tusschenbeide een handje helpen op het kantoor. Als hij dan goed oppaste, zou hij het volgend jaar voor goed op het kantoor komen en meer geld verdienen. Vader Hoelens was met deze voorwaarden regt in zijn schik; en beurde zijne goede vrouw op, die meermalen zuchtte.

Twee dagen later zou Hendrik voor het eerst in zijne betrekking gaan. Voor dat hij er heenging, was hij met zijne moeder alleen. De kleine Willem lag in de wieg te slapen en Mietje zat op een stoof aan moeders voeten te breijen.

„Mijn zoon,” zeide de moeder, terwijl zij haren arm op Hendriks schouder legde, „gij zult nu voor het eerst het ouderlijke huis verlaten, om een vak te leeren. Mijne oogen kunnen u daar niet volgen, maar bedenk, mijn kind, dat de Heere u overal gadeslaat. Vergeet dit niet en denk steeds aan al de moederlijke vermaningen, die ik u gegeven heb. Wees eerlijk, mijn zoon. Strek uwe hand niet uit naar een ander mans goed. Bedenk dat de Heere gezegd heeft: „gij zult niet stelen.” Gedraag u vriendelijk jegens alle menschen en doe nimmer iets, waarover gij later berouw zult hebben en tranen moet schreijen. Bovenal mijn zoon, en hierbij drukte zij hem teeder aan haar hart, „herinner u wat de Heere Jezus voor u gedaan heeft. Hij is uit den hemel nedergedaald om ons, verloren schepsels, zalig te maken door Zijn bloed. Hij begeert nu niets liever dan dat wij Hem daarvoor liefhebben en danken. O, mijn zoon, laat de Heere Jezus nimmer uit uwe gedachten gaan, en als de verleiding tot u komt, wedersta haar en zeg: „zou ik zonde doen en Hem bedroeven, die mij zoo liefheeft?” O, mijn zoon, leef tot vreugde van uw ouders en bid den Heer, dat Hij u behoede op al uwe wegen!”

Hendrik was bewogen. Hij omhelsde zijne moeder en — beloofde zijn best te zullen doen.

II.

Hendrik kwam op het magazijn van de heeren Battiani, die een groot

huis bewoonden, dat van den kelder tot den zolder gevuld was met allerlei goederen, die aan de winkels verkocht werden. Men kon daar alles koopen: prachtige omslagdoeken, katoentjes, wollen stoffen, allerlei soorten van kousen, zijden en satijnen dassen, in het kort, alles wat men in een grooten manufactuurwinkel maar zou willen zoeken. Hendrik was niet weinig in zijn schik daar geplaatst te zijn. Alles wat hem op het kantoor en magazijn omgaf, was prachtig. „Het is hier toch veel beter dan in een timmermanswinkel of op de kleermakerstafel,” zeide hij bij zich zelve. „Moeder had liever gezien dat ik schoenmaker ware geworden, maar daar stinkt het zoo naar leër en pik. Neen, hier is het veel fatsoenlijker, en ik kan misschien nog eens een heer worden net als alle groote heeren.”

Dat Hendrik zoo sprak, verwondert mij niet, want de knaap had van zijn vader een hoog hart geërfd. „Ik wil rijk worden,” dat was zijne enigste gedachte, en hij vergat daarbij wat de Schrift zegt: „die rijk willen worden, vallen in verzoeking, en in den strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de menschen doen verzinken in verderf en ondergang.” 1 Tim. 6 vs. 5. Hij had ook een hoogen dunk van zich zelve. Hij had veel geleerd en kende de geschiedenissen des Bijbels op zijn duimpje. Maar al die kennis baat een mensch zeer weinig, zoo lang hij ze niet in toepassing brengt op zich zelve. Hij kende de geschiedenis van Kaïn zeer goed, maar was er verre af van te denken dat hij van nature zulk een hart had als deze broedermoorder. „Neen,” meende hij, „zoo boos ben ik niet. Ik doe niemand kwaad, maak geen ruzie met de straatjongens en zie geen vlieg boos aan. Neen, ik heb zulk een boos hart niet. Ik geloof zelfs dat ik heel braaf ben. Derhalve zal ik ook wel eens in den hemel komen.”

Arme Hendrik! Hoe hoog denkt gij van u zelve! Ik geloof dat gij nederig en ootmoediger moet worden, en vrees voor u dat als gij zoo hooggevoelend zijt, gij eenmaal regt diep zult vallen.

Reeds vier weken was Hendrik op het magazijn, en de heeren waren wel tevreden met hem. Hij deed zijne boodschappen regt ordelijk, en daar hij een goede schrijver en rekenaar was, lieten de heeren van het kantoor hem van tijd tot tijd wel eens eene rekening schrijven, waarop hij niet weinig trotsch was, en bij zich zelve zeide: „zie zoo, nu ben ik al goed op weg; maar dat kan ook niet anders! Ik ben immers een knappe jongen!”

Tot dusverre was nog alles goed gegaan. Het was hem niet in de gedachten gekomen om iets van het magazijn te ontvreemden, en zoo hij ook al eens begeerd had, toch had hij die begeerte spoedig onderdrukt, denkende dat hij vroeg of laat zelf bezitter zou worden van

zulk een groot magazijn. Hij herinnerde zich dat zijne moeder hem gedurig vermaande, om zich niet te laten verleiden tot het een of ander kwaad en dat hij veel tot den Heer moest bidden. Ongelukkiglijk vertrouwde hij te veel op zich zelve en dacht dat hij wel krachtig genoeg zou zijn om de verleiding te weerstaan.

Ongeveer zes weken later moest Hendrik eene groote doos met goederen naar een der voornaamste winkels brengen. Het was midden in Januarij en de straten waren zeer glad, zoodat hij zijn best moest doen om niet te vallen. Middelerwijl hij over een plein ging, kwamen er eenige wagens aanrijden, en daar de knaap bang was om overreden te worden, trad hij achteruit, maar struikelde tegen een paal aan en viel, waardoor de doos uit zijne handen gleed en hij met zijn neus op de steenen rolde. Juist in dit oogenblik kwam hem iemand te hulp, dien Hendrik zeer goed kende. Het was Pieter, de zoon van de uitdraagster, die op den hoek van de markt woonde. Deze uitdraagster verkocht allerhande goederen: tafels, stoelen, ledikanten, gordijnen en tafelkleeden. Ook kon men bij haar japonnen, dassen en verschillende kleedingstukken krijgen, welke zij veel goedkooper verkocht dan in de winkels. Gelijk ik zeide, kende Hendrik de zoon der uitdraagster zeer goed; zij hadden toen zij nog een paar jaren jonger waren, wel eens samen gespeeld, hoewel Hendriks moeder dit altijd afgekeurd had.

Onze knaap was blijde zijn ouden speelmakker weer te zien, en wel in een oogenblik dat hij zijne hulp zoo zeer behoefde, want door den val had hij eene neusbloeding gekregen, die maar niet tot bedaren wilde komen.

„Ga maar met mij mede naar ons huis,” zeide Pieter; „moeder woont hier vlak op den hoek en zal u gaarne helpen en wat water geven om u af te wasschen. Kom, ik zal de doos wel dragen.”

Door deze vriendelijke woorden aangemoedigd, liet Hendrik zich overhalen Pieter te volgen, en weldra kwamen zij aan het huis van de uitdraagster, die terstond bereid was den knaap te helpen. Zij stilde zijne neusbloeding, wischte de bloedvlekken van zijne das en zijn jasje, liet hem het aangezicht schoon wasschen, — in een woord, zij betoonde hem de meest mogelijke vriendelijkheid. Daarna moest hij een oogenblik uitrusten, terwijl zij hem een kopje koffij met suiker gaf, om, zoo als ze zeide, „den schrik weg te spoelen.”

„En wat heb ik gehoord,” zeide de uitdraagster heel vriendelijk, „zijt gij zoo op het magazijn van de heeren Battiani! Dat is eene groote zaak. Daar zult ge wel vooruit komen. Hoeveel verdient gij wel in de week?”

„Vijftig cents,” antwoordde Hendrik.

„Tien stuivers!” riep de uitdraagster op een toon van verwondering uit, „tien stuivers in de heele week! En dat voor zulk een knappen jongen als gij zijt. Foei! wat is dat weinig. En verdient gij nooit een extraatje?”

„Neen,” antwoordde Hendrik. „Maar hoe meent u dat?”

„Of gij nooit iets van de heeren krijgt — een beetje afval van de goederen, een lapje zijde, een paar ellen katocn of laken, of zoo iets?”

„Neen,” zeide Hendrik.

„Maar dat komt u toch toe. Op ieder magazijn behoort het dat de jongste bedienden iets van de lappen krijgen, die zij dan verkoopen en op deze wijze een aardig sommetje vergaderen, waarvoor zij in staat zijn later hunne zaken uit te breiden. Hé, dat verwondert mij, dat gij dit niet krijgt. Maar liggen er dan geene lappen of resten van zijde of andere goederen op zolder?”

„O ja, —” antwoordde Hendrik. „Ik zie zoo dikwijls lappen en stukjes zijde, die in een hoek liggen en niet gebruikt worden.”

„Wil ik u wat zeggen, —” zeide de uitdraagster, die deed alsof zij Hendriks welzijn zeer ter harte nam, — „uwe heeren onthouden u wat u eerlijk toekomt. Ik geloof dat gij volle vrijheid hebt, om het mede te nemen . . . . Ja, kijk me maar zoo niet aan. Ik meen het goed met u en kan niet dulden dat anderen rijk worden door uwe moeite en u dan nog onthouden wat u toekomt. Gij moogt het ongevrraagd wegnemen. Weet ge wat, mijn jongen . . . kom, drink nog een kopje, er is lekkere suiker in . . . Pieter,” riep zij tot haren zoon, „krijg eens het trommeltje met bitterkoekjes en presenteer uw oud vriendje eens, dat zal hem lekker smaken. Ja, ik weet wel wat iemand toekomt. Weet ge wat, neem die lapjes en resten, welke op zolder liggen, gerust mede, en als gij bang zijt dat uwe moeder er wat van zeggen zal, breng ze mij dan maar; dan zal ik ze voor u bewaren en er u een mooi stuk geld voor geven.”

Hendrik zag eenigzins verwonderd op toen hij dit hoorde. Het kwam hem wel vreemd voor, maar hij meende toch dat de moeder van Pieter gelijk had. Het was echter tijd dat hij weg ging, en nadat hij de jufvrouw vriendelijk bedankt had voor hare goedheid, nam hij de doos onder zijnen arm en verliet het huis, met gansch andere gedachten dan hij er in gekomen was. De verleiding was hem te groot getreden in den persoon der uitdraagster, die eens zeer goddelooze vrouw was en reeds verscheidene jonge winkelbedienden had overgehaald om de goederen hunner heeren te stelen en aan haar te brengen, waarvoor zij hun dan een weinig geld gaf. Zou Hendrik gehoor geven aan deze stem der verleiding?

ding? Zou hij de woorden zijner moeder vergeten: „mijn zoon, doe niets waarover gij later tranen van berouw zult vergieten; wees eerlijk, en denk dat de Heer u overal gadeslaat!” Helaas, ik vrees dat Hendrik, verlost door de voorkomendheid en de vriendelijke woorden van de uitdraagster, maar vooral door het uitzigt van veel geld te zullen krijgen, en in den waan dat zijne heeren hem bedrogen, zich geheel in de armen der zonde zal werpen.

Een paar dagen later sprak hij bij zich zelve: „Ik begrijp niet waarom moeder mij gezegd heeft, dat ik mij niet met de uitdraagster en haren zoon zou ophouden. De jufvrouw is altijd zoo uiterst vriendelijk jegens mij. Ik kan haar huis niet voorbijgaan, zonder dat zij mij binnen roept en mij de eene of andere versnapering aanbiedt. Het is waar, die jufvrouw spreekt wel nooit over den Bijbel zoo als moeder, maar zij houdt toch van regt, want zij heeft duidelijk bewezen dat de heeren Battiani mij onthouden wat mij eerlijk toekomt. Ik zal dus gebruik maken van hetgeen de uitdraagster mij gezegd heeft, en haar alles brengen, wat ik zoo op zolder vind en dat daar verstrooid nederligt. Maar moeder mag het niet weten.”

En aldus overleggende, volbragt hij de begeerlijkheden van zijn hart, en de Schrift zegt: „Daarna de begeerlijkheden ontvangen hebbende, baart zonde.” Jak. 1 vers 15.

III.

„Ik vind dat onze jongen tegenwoordig zoo heel stil en afgetrokken is,” zei vader Hoelens op zekeren avond tot zijne vrouw, toen hij alleen met haar was en de poes weder op zijn schoot zat te spinnen. „De jongen spreekt geen woord en is niets opgeruimd; hij zit net alsof hij aan 't praktizeren is. Hebt ge dat ook wel opgemerkt, vrouw?”

„Ja wel,” zeide Hendriks moeder met een zucht. „Ik weet niet wat ik er van zeggen moet. Hij heeft geen lust meer om met mij te spreken en te naauwernood kan ik hem des morgens of des avonds bewegen om te bidden. Ik vrees dat er kwaads achter schuilt. Ik heb hem een paar malen gevraagd wat er toch aan scheelde dat hij zoo stil was, maar dan gaf hij een ontwijkend antwoord. Ik ben maar bang dat het niet goed met hem is.”

„Kom vrouw,” zeide vader Hoelens, terwijl hij poes over haar kop streelde, „gij moet nu ook het ergste niet denken. Zoo heb ik het ook niet gemeend. De jongen heeft misschien groote plannen in zijn hoofd. Dat mag ik wel. Een jongen moet vooruit in de wereld, zeg ik maar.”

„Als hij maar een eerlijken weg bewandelt, lieve man,“ zuchtte Hendriks moeder.

„Och, gij tilt altijd zoo zwaar en denkt meest kwaad. Kom, onze jongen is zoo slecht niet. Niet waar pocs!“ zei hij tegen de kat, die haar hardste deuntje snorde. „Ik zal morgen eens naar de heeren Battiani gaan en hooren hoe Hendrik het maakt.“

Onderwijl zijne ouders aldus met elkander spraken, lag Hendrik in zijn bed. Maar hij sliep niet. Reeds een paar uren had hij zich op zijn leger rondgewenteld, zonder den slaap te kunnen vatten. Hoe kwam dat? Zijn geweten liet hem niet met rust. Hij had geen vrede. En hoe kon dit ook anders? Sedert verscheidene weken had hij zich het goed van zijne heeren toegeëigend, en nu eens een stukje zijde, dan weder een el of twee laken of een paar kousen weggenomen, dat hij allos naar de uitdraagster gebragt had. Zij had hem daarvoor eenig geld gegeven, dat hij op den zolder in het huis zijner ouders in een hoekje bij de pannen verborgen hield. De uitdraagster had hem telkens gebrakteerd en hem aangespoord om nog meer te brengen; dan zou hij ook nog meer geld krijgen, en zij had er gedurig bijgevoegd: „doe het maar gerust; gij steelt volstrekt niet; het is uw eigen goed.“ Hij had zich hierdoor nog meer laten verlokken, en van lieverlede had hij het ook gowaagd grootere stukken weg te nemen. Gisteren avond had hij een fraaije satijnen das, die meer dan vier gulden kostte, van het magazijn meegenomen, en wilde die naar de uitdraagster brengen, maar zij was niet in den winkel geweest; daarom had hij die naar huis meêgebracht en stilletjes, zonder dat moeder of vader het gezien had, in zijn kofferkje gelegd. Morgen vroeg, als hij weêr naar het magazijn ging, zou hij die das krijgen en naar de uitdraagster brengen ..... maar als het eens uitkwam! dacht hij. De heeren hadden reeds iets gemerkt en tusschenbeide had hij gehoord dat de heeren zeiden: „Er is een dief op het magazijn. Wij missen allerlei kleinigheden. Als wij het ontdekken wie de dief is, dan geven wij hem bij de politie aan.“ Hendrik had gesidderd toen hij dit vernam, maar daar hij des avonds weder ongesloord en ongezien het magazijn had kunnen verlaten, was hij veel rustiger geworden. Den ganschen avond had hij echter geen woord met zijne moeder gesproken. Hij zat allerlei plannen te maken en smeetde geheime aanslagen. Zoo waar is het wat de Schrift zegt: „de goddeloozen hebben geen vrede.“ Jes. 48, vs. 22. Hij lag nu te bed, maar geen slaap kwam in zijne oogen. Zijn hart sloeg hoorbaar; de angst deed hem het zweet uitbreken. Welke angst? Dat het uitkomen zou dat hij een dief was. Maar had hij dan geen berouw? O, als hij dat gehad had, dan

ware het goed geweest. Dan zou hij — al was het ook in het holst van den nacht — opgestaan zijn, en na zich voor den Heer neêrgebogen te hebben om vergeving te vragen, naar zijne ouders gegaan zijn om hun alles te belijden. Dan zou hij misschien eene groote ramp voorkomen hebben. Maar neen! hij troostte zich nog dat de diefstal niet uitkomen zou . . . en stelde zich gerust met de woorden van de uitdraagster: „het is uw eigen goed wat de heeren u onthouden.” Eindelijk sliep hij in. Het ontwaken was echter vreeselijk.

Den volgenden morgen was vader Hoelens reeds vroeg op. Hij had met zijne vrouw afgesproken dat hij eens naar het magazijn der heeren Battiani zou gaan, om te vragen hoe het met zijn jongen ging. Er werd vroeg ontbeten, zoodat het nog geen acht ure was, of vader en zoon stonden gereed om het huis te verlaten, terwijl moeder aan haar huiswerk ging. Mietje had voor Willem een scheepje gemaakt van een stukje hout, met een zwavelstok tot mast en een papiertje dwars er over tot zeil. Het kleine kind speelde er met genoeg mede, terwijl Mietje hare moeder hielp. Dit alles was niets naar den zin van Hendrik; die, omdat zijne ouders reeds zoo vroeg bij de hand waren, geene gelegenheid gevonden had om bij zijn koffertje te komen, om er de das uit te halen. Doch hij hoopte van middag eene betere gelegenheid te vinden.

Daar werd aan de deur geklopt.

„Binnen!” riep vader Hoelens.

Maar wie beschrijft u den schrik, dien Hendrik ondervond toen hij een heer zag binnenkomen met een agent van politie, die in de wandeling „een diender” genoemd wordt.

Vader Hoelens wist niet wat dit bezoek beduiden zou, maar Hendriks moeder werd zoo bleek als de dood, viel op eenen stoel neder en zag haren zoon met een blik aan, die den knaap tot in de ziel drong. Mietje vlugtte naar hare moeder. Het kind giste te regt dat er gevaar naderde.

„Wat is er van uwe dienst, mijnheer?” vroeg vader Hoelens vriendelijk aan den heer, die met den diender binnengekomen was.

„Ik ben de commissaris van politie,” antwoordde de heer, „en ik kom op verzoek van de heeren Battiani, om eens onderzoek te doen naar gestolen goederen. Die heeren hebben groot vermoeden op uw zoon. Waar is hij?” dus vervolgde hij, den knaap met de oogen zoekende, „ah, daar staat hij! Zijn gezigt verraaft niet veel goeds. Zeg maar op, mannetje, waar gij de gestolen zaken en vooral de satijnen das gelaten hebt.”

Hendrik beefde als een riet; hij was niet in staat één woord te spreken.

„Mijnheer,” zeide vader Hoelens, „ik geloof niet dat mijn jongen . . .”

„Ei wat — praatjes!” sprak de commissaris van politie, „gij denkt veel te goed over uwen zoon. Wij zijn van morgen reeds vroeg in het huis van de uitdraagster op den hoek van de markt geweest, en hebben daar meer gezien en gehoord dan ons lief was. Kom nu, mannetje, houd ons maar niet op. Wij hebben geen tijd. Zeg maar gauw waar gij uwe gestolen goederen hebt.”

Hendrik voelde geen grond meer onder zijne voeten toen de commissaris van de uitdraagster sprak, en hij begreep dat alles ontdekt was. Hij durfde zijne moeder niet aanzien, die gansch ontsteld met zaamgevochten handen op haren stoel zat.

„Kom aan, mannetje,” herhaalde de commissaris, „buecht maar gauw op. Waar hebt gij het gelaten? Hebt gij niet een koffer of zoo wat, waar gij uwe gestolen zaken in bergt? O ja, daar zie ik er reeds een in dien hoek. Kom, agent,” dus vervolgde hij tot den diender, „zoek eens in dien koffer.”

De diender haalde de koffer voor den dag. Hendrik moest den aantal geven — en ja wel — na een weinig zoekens kwamen er linten, lappjes katoen en andere dingen voor den dag, die de diender in zijne hand hield, terwijl hij den commissaris eene nieuwe satijnen das gaf, welke netjes in een papier gewikkeld was.

„Gij zijt mijn gevangene!” zeide de diender, terwijl hij de rechterhand op Hendriks schouder legde.

Wat die hand zwaar woog, en den jongen nederdrukte!

De commissaris toonde de satijnen das aan vader Hoelens, die de handen in een sloeg en uitriep: „dat had ik nooit van mijn jongen gedacht. O Hendrik, o Hendrik! Wat een smarte doet gij mij aan!”

En de arme moeder!

O, ik vermag u niet te zeggen, hoeveel zij leed. Zij verbergde haar aangezicht met haar voorschoot en schreide zóó luid, dat dit zelfs den diender trof. Het kleine Mietje wist niet regt wat alles betide, maar zooveel zag zij wel dat hare lieve moeder tranen schreide. Haar kinderlijk gemoed was bewogen en haren zakdoek nemende, trachtte zij de tranen harer moeder te droogen, terwijl de kleine Willem allen verwonderd aanstaarde.

Daar stond dan nu de ongelukkige Hendrik, terwijl de commissaris van politie al de gevonden zaken bijeen pakte en hem toevoegde: „Zie zoo, mannetje, zeg nu maar uwe ouders „goên dag — en dan med!”

Al het bidden en smeeken, noch van de ouders noch van Hendrik hielp niet. De commissaris zei dat de wet geene versoepeling kende; de misdadig moest gestraft worden. Het eenigste wat hij veroorloofde, was

dat de diender eene vigilant haalde, waarin Hendrik naar het huis van arrest zou overgebracht worden, om de schande niet te hebben als een gevangene door de straten te moeten gaan.

Ik zal u niet beschrijven welk een hartverscheurend afscheid er nu volgde, en hoe Hendriks moeder bijna bezweek, toen haar zoon tussehen den commissaris van politie en den diender de trappen afgang.

„O, mijn lezer, doe nimmer iets, waarover gij later berouw zult hebben; waarover uwe ouders en gij tranen van smart moet schreijen!

IV.

Daar buiten scheen de voorjaarszon in volle pracht en lokte de bloemen uit den grond na den langen winterslaap. Alles ademde leven en vrolijkheid, en men verheugde zich in het vooruitzicht een „groene paschen” te zullen vieren. Maar was het daar buiten ook alles vrolijk — daar binnen, in de gevangenis, zag het er zeer treurig uit. De lieve zon kon niet door de hooge mat geslepen vensterglazen binnendringen, om de gevangenen aan te kondigen, dat de winter voorbij en het voorjaar in aantocht was, en dat weldra na de herinnering der lijdensdagen van onzen Zaligmaker, de blijde mare over de aarde zou weërgalmen: „de Heer is waarlijk opgestaan!” Voor een gevangene bestaat er geen feest. Hij weet niets van hetgeen er daar buiten geschiedt; hij is van de maatschappij afgezonderd als een melaatsche; hij is onder de wet, die hem zwaar voor zijne misdaad doet boeten. En die onder de magt der wet is, kan geen feest vieren.

Ik breng u in een klein vertrek van de gevangenis. Daar zit Hendrik op een houten bank voor een houten tafel, op welke een Bijbel ligt. Hij ziet somber voor zich henen en grijpt werktuigelijk naar eenige kruimeltjes droog roggebrood, die op den rand der tafel liggen. Hierna werpt hij een oog in den Bijbel. Was het bij toeval dat hij de volgende woorden las? „Desgelijks gij jongen, zijt den ouden onderdanig; en zijt allen elkander onderdanig; zijt met de ootmoedigheid bekleed: want God wederstaat de hoovaardigen, maar den nederige geeft Hij genade. Vernerdt u dan onder de krachtige hand Gods, omdat Hij u verhooge te Zijner tijd,” 1 Petr. 5, vs. 5 en 6. Hij las die woorden nogmaals, want hij herinnerde zich, dat hij dienzelfden tekst als kind op de Zondagschool geleerd had. Toen was hij niet weinig trotsch geweest, op hetgeen hij kende, en vooral omdat hij zich verbeeldde al heel godsdienstig te zijn, wijl hij zooveel uit den Bijbel wist. Hij had daarbij zeer op zijn hart vertrouwd en gemeend dat wijl hij niet was als zoo vele slechte menschen waren, hij ook wel op-

passen zou nooit slecht te worden. Maar de Schrift zegt: „die op zijn hart vertrouwt, is een zot;” en „God wederstaat de hoovaardigen, maar den nederige geeft Hij genade.” En nu, hij had de uitkomst gezien van het vertrouwen op zijn hart; hij had de begeerlijkheid niet wederstaan, naar de stem der verleiding geluisterd — en was, o zoo diep! gevallen. En ware hij nu slechts daarbij op de knieën gevallen, dan was het goed voor hem geweest, maar zie, daaraan juist ontbrak het bij hem. Zijn hart was niet verbroken. Hij bekende wel dat hij diep ongelukkig was — maar die bekentenis ging niet gepaard met den uitroep van den verloren zoon: „Vader! Ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u, en ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden.” Luk. 15, vs. 21. Hij was wel diep gevallen, maar nog niet diep genoeg.

Daar ging de deur der gevangeniscel open en de cipier van het huis trad binnen. Hij was een vroom man, die zeer veel mededoogen met den ongelukkigen knaap had. Hij was eenigzins met de ouders van Hendrik bekend en had aan de treurende moeder beloofd haar kind verschoonend te behandelen en hem van tijd tot tijd toe te spreken. Maar de cipier zou dit laatste ook wel zonder het verzoek der moeder gedaan hebben. Hij was een christen, die van harte geloofde dat Jezus hem door Zijn bloed gereinigd had van zonden, en sedert hij de blijdschap der verlossing genoot, was het zijn lust ook anderen die heugelijke tijding te brengen: „dat de wet verdoemt, maar de genade van Jezus Christus vrijspreekt.” (*) Reeds verscheidene malen was hij bij Hendrik gekomen, had naast hem gezeten op de bank en met hem uit donzelken Bijbel gelezen, waarin de knaap daar straks de treffende vermaning gevonden had. In den beginne had hij gewanhoopt dat het hart van Hendrik ooit zou verbroken worden, omdat de hoogmoed hem zeer verhard had gemaakt, maar sedert een paar dagen had hij den jongen toch anders gevonden. Hij was iets weeker geworden en had tranen gestort, toen de cipier hem verhaald had hoe zijne moeder den ganschen dag zat te schreien, en hoe de wangen zijns vaders van verdriet verbleekt waren, en hoe Mietje niet meer vrolijk was. Dit had den knaap zeer getroffen, terwijl zijn hart hem veroordeelde en eene stem hem looip: „gij

---

(*) Er zijn, helaas, weinige zulke cipiers! Het verblijdt mij echter oopen te kennen, wiens taak het niet alleen is de gevangenen te bewaken, maar die ook met vromde elke gelegenheid te baat neemt om de gevangenen te spreken van Hem, die gekomen is om de gevangenen te ontbinden. De Heer zegens hem, terwijl ik hem hierbij mijns broederlijke groete van uit de verte toebreng.

draagt er de schuld van; gij hebt het huis uwer ouders tot een huis des geweens gemaakt."

De cipier vond hem in eene treurige stemming, en naar hem toegaande, legde hij de hand op zijnen schouder en zeide:

"Hoe zoo neêrslagtig! Ik dacht dat gij u verblijdet dat uw straf-tijd weldra over is. Nog maar veertien dagen en gij kunt naar huis gaan. Zijt gij daarover niet blijde?"

Hendrik zweeg.

"Nu, geef mij eens antwoord," zeide de cipier. "Of zeg mij ten minste waarover gij zoo neêrslagtig zijt. Wilt gij dan niet gaarne naar huis?"

"Ja," stotterde Hendrik eindelijk, — "maar ik durf — mijne moeder niet — weder onder — de oogen te komen. Ik ben — een dief . . ."

"Dat weet uwe moeder wel, Hendrik, maar hoezeer het haar ook smart dat gij het pad des Heeren verlaten hebt, zoo zal zij u toch weder met vreugde ontvangen, mits gij met ootmoed tot haar komt en haar eene opregte belijdenis doet."

"Dat wil ik ook wel," zeide Hendrik, "maar ik blijf toch altijd een . . . dief."

"Neen, dat is zoo niet. Als uw straf-tijd om is en gij voor uwe misdaad geboet hebt, dan is aan den eisch der wet voldaan. Gij zijt dan verzoend en geen dief meer. Niemand mag u meer zoo noemen. Stel u daaromtrent gerust. Maar ik zag bij het binnenkomen dat gij in den Bijbel laast. Dat verblijdt mij. Herinnert gij u nog wat ik u gisteren voorlas?"

"Ja wel," zeide Hendrik, "het was Jesaja 61."

"Juist, en hebt gij ook over het gelezene en gesprokene nagedacht. Weet gij wel wie die woorden zegt: "De Geest des Heeren Heeren is op mij, omdat de Heer Mij gezalfd heeft, om eene blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen: Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van harte, om den gevangenen vrijheid uit te roepen, en den gebondenen opening der gevangenis!" "Weet gij dat wel?"

"Ja," antwoordde Hendrik. "Dat heeft de Heere Jezus gezegd!"

"Heel goed," sprak de cipier, "dezelfde woorden zeide de Heer, toen Hij te Nazareth op den dag des sabbats in de synagoge was. Sla maar eens op Lukas 4, vs. 16; daar zult gij het vinden."

Hendrik gehoorzaamde werktuigelijk en las toen het opgenoemde vers met de beide volgenden.

"En weet gij nu wat die woorden beduiden? Ik zal ze u zeggen. De Heer maakte bekend, dat Hij die was, naar wien de vaderen als den beloofden Messias hadden uitgezien. Daar stond Hij thans als de Eeuwige Gezalfde, te midden der Zijnen, die Hem niet kenden. En wat kwam

Hij verkondigen? Sprak Hij woorden des toorns, die Israël, het afvallige en goddelooze volk, zoo zeer verdiend had? O neen Hij maakt de blijde boodschap bekend, dat Hij gekomen was om te genezen die gebroken zijn van harte, te prediken loslating den gevangenen, de verslagenen heen te zenden in vrijheid. En dat wilde Hij ook bewijzen ten koste van Zijn eigen leven. Zóó waarachtig begeerde Hij de zaligheid des zondaars dat Hij, die in de gestaltenis Gods was, in de gestaltenis eens dienst-knechts op aarde kwam, om onze zonden op zich te nemen. Wij hadden misdään, wij waren afvalligen, wij hadden de wet overtreden, wij waren schuldig — en Hij is mensch geworden, in de gelijkheid des zondigen vleesches (Rom. 8, vs. 3), opdat Hij in onze plaats aan de eischen Gods zou kunnen voldoen. Hij heeft dan ook, uit eeuwige onbegrijpelijke liefde, de straf voor ons gedragen, ons verlost van den vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons (Gal. 3, vs. 13), opdat wij vrij zouden zijn en tot God, als verlost en gekochten door het bloed Zijns Zoons zouden kunnen komen. „Door Zijne striemen is ons genezing geworden — en de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem,” (Jes. 53, vs. 5). Aan de wet is voldaan; de misdaad is geboet; wij mogen nu tot God opzien. De Christus heeft ons vrijgekocht uit de magt der zonde. Niemand behoeft meer te vreezen dat de eeuwige Regter ons zal schuldig verklaren: wij zijn vrijgesproken, door de vrijwillige plaatsbepaling van Jezus. Ieder zondaar, die nu nog zegt: ik kan niet zalig worden, spreekt een leugen, want de naam van Jezus is Zaligmaker van zondaren. Ieder zondaar, die begeerig is naar den hemel, behoeft nu slechts de handen tot Jezus uit te strekken, zijne zonden met oprechtheid te belijden, en in het geloof de aangeboden verlossing aan te nemen — en hij is zalig geworden. Zie, mijn arme Hendrik, die boodschap kom ik ook u brengen in den naam van den Heere Jezus. Gij hebt het ondervonden wat de wet doet, die zonder barmhartigheid iederen overtreder straft. Zoo ook zijt gij schuldig voor God, omdat gij dagelijks Zijne heilige geboden overtreden hebt, — gij zoudt voor eeuwig moeten verloren gaan, — maar zie, nu komt de Heere Jezus tot u en zegt: „geloof, dat Ik uw Zaligmaker ben, die al uwe schuld gedragen heb. Geloof, en dank Mij daarvoor. Wees blijde en zing een lied.” Zie, wij zijn juist in de dagen, in welke wij het lijden onzes Heeren gedenken. Over eenige dagen is het Goede Vrijdag, de dag, waarop Hij tusschen twee moordenaren aan het kruis geklonken werd — en dan drie dagen later is het Paascheest, het feest van Jezus opstanding. Op dien zelfden dag is uw straf tijd om en gij kunt ongedeerd naar huis gaan. O, Hendrik, hoe verblijd zoudt gij mij maken, als gij op dien dag mij zeggen kondet:

„Ik ben vrij van den aardschen regter, maar ik ben bovendien vrij, want Christus heeft mij vrij gemaakt. Ik ben nu een verlost zondaar. Ik zal naar den hemel gaan. Jezus is mij daarvoor een waarborg. „Hij is overgeleverd om onze zonden, en opgewekt om onze regtvaardigmaking.” Rom. 4, vs 25. O, Hendrik, val op uwe knieën, bid den Heer dat Hij uw hart verbreke; rust niet tot dat gij Hem al uwe zonden beleden en vergiffenis verworven hebt. O, Hendrik, doe dat.”

In dit oogenblik werd de cipier geroepen, die nu afscheid nam en Hendrik alleen liet in zijn gevangenisvertrek. Wat zou de knaap doen?

Was zijn hart vernederd? Was hij in de diepte afgedaald en wierp hij zich op de knieën?

V.

Het was paaschmorgen. Allerwegen stroomden de menschen naar de kerk, om daar de verkondiging en bevestiging te hooren der heugelijke waarheid: De Heer is waarlijk opgestaan!

Ook binnen de muren der gevangenis was deze mare doorgedrongen en had daar twee zielen regt vrolijk gestemd. Volg slechts den cipier, die met een grooten bos sleutels in de hand door den langen gang gaat en voor de deuren van een welbekend gevangenisvertrek stil blijft staan. Hij opent niet duidelijk de deur, maar schuift — heel zoetjes — een luikje weg, waardoor hij naar binnen in de gevangenis cel kan zien. Het is het vertrek, waarin Hendrik nu drie maanden heeft doorgebracht, en dat hij met klokslag twaalf zal verlaten. Zijne moeder bevindt zich — bevende van ontroering en blijdschap — in de wachtkamer bij de vrouw van den cipier. Ondertusschen staat deze voor het luikje en ziet, zonder dat Hendrik het merken kan, naar binnen. Een traan glinsterde in zijne oogen toen hij het tooneel gadeslaat wat hier zijn oog treft. Dáár voor de houten bank, op welke de geopende Bijbel ligt, knielt Hendrik neder. Hij bidt — hij dankt — hij bidt en dankt luide. De cipier legt zijn oor aan de schuif en luistert . . . .

„O, mijn Zaligmaker, dierbare Heer Jezus, hoe dank ik U, dat Gij u zóó over mij ontfermd hebt. Ik was dood door de misdaden en zonden en Gij hebt mij levend gemaakt. Ik was hooggevoelend en meende dat ik U niet behoefde, maar Gij hebt het toegelaten dat ik, door eigen schuld en begeerlijkheid, zeer vernederd werd. Ja, ik ben diep gevallen; mijn boos hart heeft mij bedorven. Maar Gij hebt uwen engel tot mij gezonden, die mij Uw Evangelie gepredikt heeft. Uw woord en Uw Heilige Geest heeft mijn hart verbroken. Toen hebt Gij —

op mijn gebed — mij opgezocht, de armen naar mij uitgebreid, mij vergeffenis, vrede en het leven geschonken. O, dierbare Heer Jezus, gelijk heden alle geloovigen het feest Uwer opstanding gedenken, zoo wil ik het ook in deze gevangenis doen, die Gij tot een voorhof des hemels voor mij gemaakt hebt. Ook ik wil, door de kracht Uwer opstanding in nicuwigheid des levens wandelen, daar ik met u gestorven en geregtvaardigd ben van de zonde, (Rom. 6; vs. 7.) O, Heer hoor mijn gebed, nu ik weldra deze plaats zal verlaten. Versterk mij door Uwen Heiligen Geest, opdat ik voortaan tot vreugde mijner ouders, tot zegen van allen die mij kennen, en tot Uwe eer mijn leven moge doorbrengen. Bewaar Gij mij in alle verleiding. Laat mij in waarheid een godvreezend jongeling wezen, die als een licht schijnt in de duisternis. Doe zoo Heere Jezus, en ontvang mijn zwakken lof nu en in der eeuwigheid! Amen”

„Amen,” herhaalde de cipier. Hendrik hief het hoofd op en zag naar de zijde der deur. Hij bemerkte echter niemand, maar weldra hoorde hij het gerammel der sleutels — en met den klokslag van twaalf uur trad de cipier binnen. Hendrik was opgestaan.

„Gij zijt vrij, Hendrik,” zeide de gevangenbewaarder, terwijl een glans van blijdschap op zijn gelaat lag. „Uwe moeder is hier om u te ontvangen. Kom, volg mij slechts.”

„Nog maar één woord wilde ik u zeggen,” sprak Hendrik met bevende lippen.

„Wat dan?” vroeg de cipier minzaam.

„Ontvang mijn hartelijken dank voor . . .”

„O, zwijg stil, Hendrik,” viel de cipier hem in de rede. „Dank niet het zwakke werktuig, maar aanbid en loof Hem, die u van uit de diepte tot de hoogte gevoerd heeft. De Heer heeft zich over u ontfermd, stellende u in de ruimte. Loof den Heer met uwe gansche ziel nu en in eeuwigheid.”

En de hand van Hendrik drukkende, verliet hij met hem de gevangeniscel en bracht hem in de armen zijner moeder.

